

Garderen



*Darpsproat
uut Garder*

VAN DE REDACTIE

Vijfentwintig keer Darpsproat, jazeke. Zo vaak lag er een uitgave van ons eigen Garderense magazine op uw deurmat. Dat is wel een feit om even bij stil te staan. Er kwam heel wat aan de orde in die vijfentwintig bladen. We keken terug in de tijd en we keken vooruit. Het was altijd weer een uitdaging om een boeiend blad te maken met interessante onderwerpen.

Eind 2012 hebben wij van Wil van der Vlist het archief van ons redactielid Henk van der Vlist gekregen. Heel hartelijk dank daarvoor, als redactie zijn we daar blij mee. We hebben alles gesorteerd en uitgezocht en zullen er nog vaak mee werken en zo ook de herinnering aan Henk levend houden.

Cees Hogeveen heeft de voorzittershamer van Plaatselijk Belang neergelegd. Dat is jammer voor Darpsproat! Hij vatte altijd de gebeurtenissen in Garderen samen in een hoofdartikel. Dat werd zeer goed gelezen, het voorzag in een behoefte. Daar is nu een einde aan gekomen. We danken hem voor de goede samenwerking.

Vicevoorzitter Ton van Krevel zal, op eigen wijze, deze taak overnemen. We wensen hem daarbij veel succes.

In dit nummer van Darpsproat is er veel aandacht voor 't Sol, een zeer oud bewoond gebied met een rijke historie. Dick Veldhuizen en Peter van den Born hebben daar veel onderzoek over verricht. Met de foto's uit de collectie van Cees van Middendorp is het een interessant stuk geschiedschrijving geworden.

Hennie van den Born heeft zich verdiept in de historie van het Ziekenfonds en Het Groene Kruis. Mede dankzij Ab en Maasje Fredriksen kwamen er allerlei herinneringen boven.

De Kerstpostactie 2013 was weer heel succesvol, Lucy Zevenbergen doet uit de doeken, hoe je zo'n actie organiseert en ook winst maakt voor het goede doel.

Dan zijn er nog de kleine berichten, het Garderens Plat en ga zo maar door!!

We hopen dat U, de lezer, net zoveel plezier aan het blad beleeft als wij. Voor ons is nummer zesentwintig het volgende doel.

GARDEREN VOORUIT

VOOR EEN NIEUW Dorps-/Sporthuis

Zoals in de vorige editie van Darpsproat vermeld is de commissie Garderen Vooruit vol energie gestart om uiteindelijk tot een nieuw Dorps-/Sporthuis te komen.

In samenspraak met onze dorpelingen is al eerder aangegeven dat de locatie 'Heeja' de beste mogelijkheden biedt.

Inmiddels hebben we ook al om de tafel gezeten met wethouder Tijmensen en daarmee intensief gesproken over de grootte van het Dorps-/Sporthuis en de nodige faciliteiten. De betrokken (toekomstige) gebruikers hebben ieder een voorstel gedaan om tot een optimale bezetting en gebruik te komen. Om de kosten van deze nieuwbouw realistisch te houden zal er zoveel mogelijk gedeeld moeten worden met de ruimtes, waarbij een efficiënte inrichting ook van belang is.

Daarnaast zijn we op zoek gegaan naar mogelijke nieuwe gebruikers. Dit mogen bijvoorbeeld nieuwe sportactiviteiten zijn of anderszins. Cruciaal is om zoveel mogelijk geïnteresseerden te krijgen waardoor de haalbaarheid groter wordt.

Belangrijk is natuurlijk het kostenplaatje en dan met name de exploitatiekosten die jaarlijks terug komen, zoals onderhoud, schoonmaken en andere vaste lasten.

Binnenkort zitten we weer met de gemeente om tafel om tot een definitief overzicht te komen, zodat daarna een kostenbegroting gemaakt kan worden.

Aan de hand van de huidige gegevens hebben we reeds een pro forma tekening kunnen laten maken van het nieuwe Dorps-/Sporthuis die een mooi beeld geeft van de toekomstige nieuwbouw.

Hierbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de huidige omgevingsfactoren en daarmee kunnen we laten zien dat een nieuw Dorps-/Sporthuis ook een heel mooi gebouw kan worden.

We zijn er natuurlijk nog lang niet en het zal nog vele inspanningen vergen, maar hopelijk krijgen we veel (morele) steun van al onze dorpsbewoners.





Ook zijn alle raadsleden in de gemeenteraad benaderd en geïnformeerd over ons plan. Hiermee willen we nog maar eens extra benadrukken naar de gemeente dat een nieuw Dorps-/Sporthuis niet zomaar een actie is maar een noodzaak voor de sociale en sportieve samenhang in Garderen.

DORPSVISIE of DORPSPLAN

Binnen het bestuur van Plaatselijk Belang hebben we al eerder gesproken over een Dorpsplan. Ook de gemeente wil graag weten hoe de Garderenen tegen toekomstige ontwikkelingen aan kijken in het dorp.

Ieder dorp heeft zijn eigen kenmerken en karakteristieken, zo ook Garderen. Die willen we vasthouden, verbeteren of uitbreiden. Daarbij is de mening van ons allen van belang, met andere woorden, wat zijn onze wensen en behoeften. Daarbij ook kijkend naar de toekomst, hoe lastig dit ook is. Met elkaar van gedachten wisselen en ideeën noemen kan tot mooie inzichten leiden.

Door samen op te trekken met bewoners, verenigingen en maatschappelijk betrokken partijen uit Garderen en in samenspraak met de gemeente kunnen we tot een gedragen Dorpsplan komen dat Garderen vooruit zal helpen.

Plaatselijk Belang zal met de gemeente in overleg gaan hoe we dit het beste kunnen opstarten en vormgeven. Wij realiseren ons dat dit geen gemakkelijke klus wordt en zeer tijdrovend zal worden, maar het maakt Garderen sterker als wij als bewoners aan kunnen geven waar de prioriteiten liggen en voor de gemeente geeft dit ook duidelijkheid.

Glasvezel

Wat wij op dit moment weten van het Glasvezelproject is dat dit waarschijnlijk alleen in de buitengebieden aangelegd zal gaan worden.

Binnenkort zal er weer overleg zijn om de voortgang op dit gebied te toetsen.

Darpsproat uut Garder

Inmiddels is de full color Darpsproat uitgegroeid tot een uitgave van formaat die door velen in én buiten Garderen veel en intensief gelezen wordt.

Natuurlijk kan dit alleen maar als er zeer actieve redactieleden hun vrije tijd hier aan besteden.

Het bestuur van Plaatselijk Belang Garderen vindt het dan ook op zijn plaats om de redactieleden zeer te bedanken voor het vele werk.

Daarnaast mogen we ook Willem en Jannie Hooijer niet vergeten die het logistieke werk voor hun rekening nemen.

Dit blad wordt iedere keer weer keurig bij iedereen in Garderen thuis bezorgd.

Ook degenen die geen lid zijn van onze vereniging Plaatselijk Belang krijgen dit blad te lezen.

Wellicht een reden om alsnog lid te worden: een mailtje naar info@plaatselijkbelanggarderen.nl is hiervoor voldoende.

Tot de volgende Darpsproat.

AvanK

't Sol

De naam „'t Sol“ klinkt wat geheimzinnig. Het doet een beetje denken aan heidense tijden, de naam van een zonnegod of zoiets... Toch is de naam puur Nederlands. 'Sol' komt van 'zolpig' of wel 'zompig' zoals we dat tegenwoordig zeggen. Niets geen heidense tijden, gewoon een zompige toestand. En dat klopt wel, want de poel met een stukje daarachter ligt laag en bevat altijd water. Soms zelfs teveel als we mogen afgaan op een soort ruzie tussen de inwoners van Garderen en de bewoners van 't Sol. (zie bijdrage van Dick Veldhuizen elders in dit blad)



't Sol in de 16e eeuw (opgen zol).

We komen de naam 'Sol' of 'Zoll' al vaak tegen in zeer oude archieven. De eerste uitvoerige beschrijving echter vinden we in de zogenaamde 'Heerengoederen' uit het begin van de 17e eeuw. Herengoederen, de naam zegt het al, waren boerderijen die in het verleden behoorden aan de heer, in dit geval de graaf en later de hertog van Gelre. Toen Gelre zich had vrijgevochten van de Spaanse overheersing vervielen al die goederen aan de nieuwe heren, de Staten van Gelre. De Rekenkamer van Gelderland beheerde de gelden en controleerde of iedereen wel aan zijn verplichtingen voldeed. Die herengoederen werden aan boeren verpacht voor (een zeer) redelijke pacht die jaarlijks moest worden voldaan. De boeren konden de boerderijen verder als eigendom beschouwen, mits ze betaalden.

De bezittingen gingen normaal aan anderen over via verkoop en vererving. Vaak werden de percelen bij verkoop in veel kleinere delen gesplitst zodat het soms bijna onmogelijk was uit te zoeken welk deel oorspronkelijk bij welke boerderij hoorde. Van dit alles werd wel een behoorlijke administratie bijgehouden, al vanaf de tijd dat Nederland het Spaanse juk had afgeworpen, dus zeg maar rond 1600. De staat had geld nodig (en wanneer niet, sommige dingen blijven modern...!). Heel veel jaren hadden veel boeren niets betaald en soms zaten er pachters op de boerderijen, die er eigenlijk niet op hoorden. Ambtenaren gingen op de Veluwe dus alle boerderijen langs en probeerden uit te vinden wie de pachters waren. Dank zij hun aantekeningen en de latere administratie weten we heel veel namen vanaf die tijd, dus ook van de boerderijen in Garderen.

Herengoederen

Hieronder volgt eerst een stukje over 't Sol uit die aantekeningen van de ambtenaren.

119. Een herengoed op 't Sol.

De grootte: een kamp voor de voordeur genaamd "het Paardenkampje", groot 2 molder (2X5600 m² = ± 1 ha.) nog de "Bunnenkampje", groot 5 molder (2.8 ha.) Nog de kuil en de grond daaromheen, samen 3 molder (1.7 ha.) Nog heeft dit erf in de Wolfheg en de Dijkelt het recht op jaarlijks een halfdeel houten en daarbij het recht op de schaapsdrijf door de Heerst naar de Lucht en tevens door het Greenbosje naar het Uddelermeer toe. Verder het recht tussen het huis en de Struiken heideplaggen te steken.

Op de zaalweer (*dit is de kern van elk erf waarop altijd het huis en de schuren staan*) staat een boerderij met vier gebinten, een hooiberg en een schaapskooi.

Gijsbert (van 't Sol) is lijfrente verschuldigd aan zijn oom Willem Willems, elk jaar 7 gulden en 10 stuivers en verder 2 mud rogge (2X70 kg.) Idem heeft Willem Hendriks als erfgenaam van Hendrik Willems, ook een oom van

Gijsbert, een hypotheek op het goed staan van 300 pond tegen een jaarlijkse rente van 15 pond (=5%). Idem trekken Gijsberts zusters de garven. *(Een garf is een korenschoof, dus een soort van pacht uit te betalen in schoven. De derde garf was bijvoorbeeld dat er een schoof van de drie moest worden afgedragen oftewel 1/3!)* Gijsberts vader (dit is Johan Willems) en zijn grootvader Willem Willems, die getrouwd was met een vrouw uit Barneveld, van het goed **Wijnkoop**, hebben het goed heel lang gebruikt zonder te betalen, waardoor ze dus geen bezitter konden zijn. Op 22-12-1601 deed Gijsbert Jans “oprukking”. *(Dit betekent dat hij eenmaal in de zes jaar twee goudguldens moest betalen om in het bezit van het goed te blijven.)* Vroeger was het goed (’t Sol) van Arndt Brants *(de grootvader van Johan Willems wonend op Wyncoep)* die het deed vererven op Johan Willems die op het herengoed geboren is. Johan was getrouwd met Geertgen Giesberts die op een herengoed te Essen geboren was. Ze hadden samen vijf kinderen waarvan er in 1601 nog drie in leven zijn: Giesbert Jans, Aeltgen Jans en Grietgen Jans. Giesbert Jans is getrouwd met Evertgen Giesberts, geboren op een tynsgoed te Kootwijkerbroek. Zij hadden vier kinderen waarvan alleen Jan Giesberts nog in leven is.

Op 20-09-1619, samen met zijn oprukking, heeft Gijsbert Jans bewijzen overlegd dat zijn grootmoeder (NN Arnts) en zijn moeder, de hier al bovengenoemde Geertgen Gijsberts, “niet eigen waren naar de natuur der herengoederen”. *(d.w.z. dat zowel zijn grootmoeder als zijn moeder vrije mensen waren en niet gebonden aan de goederen waarop ze woonden. Ze mochten dus zonder te betalen en hun rechten te verliezen naar een ander goed verhuizen!)*

In 1610 heeft Gijsbert Jans zijn zusters Aeltge en Grietge al uitgekocht waardoor hij hen geen ‘garven’ meer hoeft te leveren. De andere lasten zullen hem toch al wel zwaar hebben gewogen...

In 1635 heeft Gijsbert twee zonen, Gijsbert en Rijck. Zijn overleden oudste zoon Jan, had zeven kinderen: Jan, Gijsbert, Willem, Hessel, Geertgen, Evertgen en Aeltgen.

In 1637 wordt ’t Sol in drie gelijke parten verdeeld onder de kinderen en kleinkinderen van Gijsbert Jans. Gijsbert en Rijck krijgen elk een derde en het laatste derde deel is voor de kinderen van de overleden oudste zoon Jan. In 1650 zijn alleen Hessel en Jan nog over, de anderen zijn allen al overleden. (Het kon snel

gaan in die tijd. Misschien is de pest of de “rode loop” weer eens komen aanwaaien, ziektes die in die tijden heel veel slachtoffers eisten!)

In 1654 wordt een magescheid gemaakt waarbij Gysbert Gysberts X Geertje Brants, Hessel Jansen X Aetje Rijcks, Jan Jans en Evert Rijcks (ook een kleinzoon van Gysbert) het goed verdelen. In 1669 zijn de kinderen van Gysberts broer Rijck kennelijk ook al overleden, want hij erft ook hun halve part.

In 1675 is Gysbert dood en zijn zoon Evert, mede namens zijn broers en zusters erven het bezit.

In 1686 volgt Jan Hessels zijn vader Hessel Jans op en in 1694 is Claes Everts de opvolger van zijn vader Evert Gysberts.

In 1792 trouwen nakomelingen van de beide eigenaren, Jan Gerbrechtsen (van ’t Sol) en Maartje Claassen (van ’t Sol) met elkaar en zo komt het hele herengoed weer in bezit bij die ene familie Van ’t Sol.

Vanaf het begin

We hebben nu een aantal ‘vroegere’ leden van het geslacht Van ’t Sol leren kennen. Ook van voor die tijd zijn er nog een aantal bekend, dank zij de tynslijsten *(tynsen waren de vergoedingen die betaald moesten worden voor het gebruik van de grond)*.

Zo komen we in 1428 al een Frederik van Zolle tegen, in 1440 een Tyman opt Zoll en een Peter van Zoel te Garderen, daarna een Willem Thimans upt Soll en in 1472, in het burgerboek van Harderwijk, een Willem Peterssoonten Zoell. De juiste familieverhoudingen kunnen niet worden achterhaald, maar het lijkt me redelijk om aan te nemen dat Peter en Tyman broers zijn en dat ze allebei een zoon hebben die Willem heet.

In de Harderwijker recognitieboeken en gестen komt in 1466 en 1472 Wijntgen ten Zoell voor. Verder in 1470 en 1472 Peter ten Zoell. Het is zeker dat Wijntgen uit Garderen komt, want ze gaat ene Steven Arntsz 3 molder rogge leveren uit haar erf “gelegen te Garder opt Soll”... Waarschijnlijk is Wijntgen een zuster van Peter.

We gaan weer even terug naar het jaar 1792 als Jan Gerbrechsen van 't Sol trouwt met zijn nicht Jantje Claessen van 't Sol. Hun zoon Gerbrech en schoon-dochter Marijtje maken in 1819 bij de notaris een "akte van bekendheid" op. Om de een of andere reden moest bekend worden gemaakt wie haar zoon was. Ik denk dat het om een erfenisprobleem ging.

Akte van bekendheid 19-08-1819

... verklaarders en geven te kennen dat zij goed gekend hebben: Maartje Jans. Dat zij alleen een zoon uit haar eerste huwelijk heeft nagelaten, te weten Jan Gerbregesen van 't Sol, landbouwer te Apeldoorn (*'t Sol viel in die tijd onder Apeldoorn*), die haar enige erfgenaam is.

Maartje Jans was hier de weduwe van Aalbert van der Goot en voordien weduwe van van Gerbrech Franken (van 't Sol)

De hier bovenstaande laatste twee, Jan Gerbrechsen van 't Sol en zijn dochter Teunisje Jansen van 't Sol die getrouwd was met Heimen Everts van Blankers, waren in 1832 de eigenaren van 't Sol! Heimen en Teunisje zijn ook eigenaar van Blankersgoed in Voorthuizen, grote boeren dus!

Hun namen vinden we ook terug bij de Kadasterkaart van 1832, het jaar waarin het gigantische werk klaar was waarbij heel Nederland in kaart was gebracht met vermelding van alle percelen en de namen van eigenaren.



't Sol in 1820.

Teunisje heeft kennelijk haar broer Aart uitgekocht omdat we die nergens meer als eigenaar terugvinden. Hetzelfde geldt voor de rest van de familie. In de mannelijke lijn schijnt de familie Van 't Sol te zijn uitgestorven... Verderop in dit verhaal gaan we de verkoop na van de boerderijen 't Sol met behulp van het *Notarieel Archief* van de gemeentes Barneveld en Ede.

Als Teunisje en Heimen trouwen maken ze een huwelijkscontract op waarbij ze beiden de ander benoemen tot erfgenaam.

21-02-1820 Huwelijkscontract tussen Teunisje Jans van 't Sol en Heimen Everts van Blankers

Hijmen Evertsen van Blankers wonend te Voorthuizen en Teunisje Jans van 't Sol, dochter van Jan Gerbregesen van 't Sol en Marritjen Klaassen. (bevat geen bijzonderheden)

Handtekeningen van de partners:



Historisch Kadaster Barneveld

De gemeente Barneveld heeft in haar archief een zgn. "Historisch Kadaster" waarin de namen worden vermeld van de bewoners van de diverse huizen in de gemeente, waaronder Garderen en hier vinden we ook leden van de Van 't Sol-familie:

Garderen fiche 28 't Soll (deel Jan Gerbrigsen)

Claes Evertsen	1705-1726
diens weduwe	1727-1728
Evert Claessen	1728-1741
Jan Rijxen	1741-1750

fiche 29 't Soll (deel Heimen van Blankers)

Jan Hesselsen	1705-1725
Hessel Jansen	1725-1780



't Sol anno nu op Google Earth.

Fiche 32 en 33 noemen Claes Hesselsen en daarna zijn weduwe nog van 1769 tot 1770 en van 1787 tot 1791 waarna het huis leeg staat. Kennelijk is Claes overleden in 1770 en zijn weduwe, Teunisje Wouters van 't Sol in 1791. Van hun zoons Hessel en Wouter is hier niets terug te vinden.

In de *Handelingen van de Kerkenraad* van Garderen vinden we Claes Hesselsen nog wel. In 1772 wordt hij samen met Gerbrech Franken van 't Sol diaken. In 1775, 1777 en 1779 wordt hij tevens genoemd als diaken en in 1783, hij heeft het gebracht tot ouderling, staat dat hij is overleden.

Er zijn een aantal bronnen waarin we de Van 't Sols terugvinden.

- Acteboek Handelingen Kerkenraad Garderen (1664-1818)
- Meerveld en Meervelder Bosch (1569-1801)
- Uddel en Uddeler Heegde (1607-1884)
- Garderens malenboek (1600-1800)

Het gaat veel te ver om alle keren de namen van de van 't Sols te noemen wanneer ze in een van die bronnen voorkomen. We lopen er doorheen en noemen alleen de meer interessante gelegenheden.

Akteboek Kerkenraad

Vanwege het feit dat het aantal kerkleden in Garderen nogal was toegenomen wordt op 31 maart 1664 de eerste kerkenraad van Gar-

deren geïnstalleerd. Tot de eerste ouderlingen worden gekozen

- Henrijck Aerdtse Kerckmeyster tot Stroo.
- Wouter Dircksen Versteegh tot Stroo.
- Borr Evertsen tot Speulde.
- Gijsbert Gijsbertsen** Kerckmeyster op het Zol.

In deze tijd kon geen der ouderlingen of diakenen lezen noch schrijven. Ze ondertekenden met een handmerk (*een veredeld kruisje*). Er was al direct een klacht en wel dat de heren diakenen op zondag niet in de kerk verschenen. Mocht het weer gebeuren dan moesten ze een schelling boete betalen... Hetzelfde zou trouwens gelden voor de andere heren van de kerkenraad, de ouderlingen, als ze niet op de vergadering kwamen. Verder moesten ze twee gulden en tien stuivers **betalen** als ze gekozen werden! In 1695 was er één die de schrijfkunst machtig was!

"1695 En door dien Willem Hendricksen diaken met die kennisse was begaafd dat hij sonder de predicant moielijk t' vallen konde aentekenen den ontfangh en uytgave van de arme penningen, is versoght te continueren t'welck hij ook heeft aengenomen."

In 1696 werd gekozen tot diaken i.p.v. Gangolf Gerritsen van Vossen, Claas Evertsen vant Zoll.

In 1700 wordt hij ouderling. In april 1709 is het Jan Hesselsens (van 't Zol) beurt om als 'ouderlinck' te worden gekozen.

Dan volgt er een stuk in de Akten van de Kerkenraad dat te mooi is om niet te vermelden. De Staten van Gelre bemoeiden zich namelijk met alles, zo ook met het kerkelijk (lees 'geestelijk') leven van haar onderdanen. Kennelijk was de vroomheid van de Gardereren nog niet ver gevorderd, getuige het volgende uit 1694:

"Erf Stathouder en Raden in den name van de Heeren Staten des Furstendombs Gelre en Graefschaps Zutphen dat den dagh des Heeren of sondagh, mitsgaders feest- vast- en bededagen souden werden geviert, en gebrujkt, soo wel in de steden

als ten platten lande, tot dien eijnde waar toe die van gode almaghtigh selfs, en vervolgens van de Hooge Overheid sijn geeijgent”...

Het schrijven bevatte alle mogelijke regels en verordeningen wat op zondag wel en niet mocht. Hieronder volgt een stukje van de wantoestanden in ons land:

“soo getuijgen nochtans de droevige ervarentheid, dat door veler onaghtsaamheid, ongebondenheid, en veraghtinge van godt en sijn gebodt in plaet van dien de sonnen- feest- vast- en Bededagen met uijterlijke werken, mercken te houden, winkel-neringe van eet en andere waren te doen, en ten dien eijnde te venteren te openen en de waren na buijten te setten, ook- met drieven van koophandel, voorts met bouwen, majen, aanvoeren en diergelijke arbeit, ja met openbaar tappen, frequenteren van Herbergen, schut of boxbieren te drinken, mitsgaders houden van buirgerighden of vergaderingen, waar toe des voormiddagh, of tusshen de twee predicatien, of onder de laatste samenkomst weten uijtgemaeckt, en als dan verteert worden, dobbelen, speelen, klood, klos- en kegel spel”

Andere Van 't Sols die als ouderling werden gekozen

1747 Hessel Janssen van het Zoll

1770 Gerbrecht Franken van t Zoll

1772 Klaas Hesselsen van 't Zoll

De Garderense kerkklok weet ook nog wat te vertellen:

“Joachim de Waal, predicant. Aart Hendrikse van Meerveld. Jan Gerbrigsen van Sol. Kerkmeesters, 1802”.

Dat het Sol ook wel eens een zilvermijn kon zijn, bewijst het volgende berichtje in “de Barnevelder van 8-6-1921”:

“Een arm vrouwtje dat op de hofstede “Het Sol” nabij Garderen, bezig was hout te sprokkelen had bij het afbreken van een dode stomp het geluk ongeveer 800 zilveren munten te vinden, alle daterende uit de 17e eeuw”

Jammer dat er niet bij staat wie dat “arme vrouwtje” was en wat er met al dat zilver is gebeurd... Misschien is er nog een nakomeling(e) die het zich herinnert???

In verband met de lengte van dit verhaal komt het tweede gedeelte in het volgende nummer van Darpsproat.

Tja, het zal je maar gezegd worden!

PvdB

*Algemene ledenvergadering
van Plaatselijk Belang
op maandag 24 maart 2014 in de Dr. Kruijmelstaete.
Aanvang 19.30 uur*

DE SOLSE POEL EN DE NAAM „'T SOL"

Als we de bodem van het zandgat even buiten beschouwing laten, ligt op het laagste punt van de buurt de Solse Poel. Een schilderachtig plekje voor mens en dier. Tijdens de winters van lang geleden werd het bevroren water als schaatsbaan gebruikt door de Garderense jeugd, vooral door jongere kinderen die opzagen tegen de ijselijke fietstocht naar het Uddelermeer en, nog erger, weer terug. Je kon natuurlijk ook, hobbeldebobbel, over bevroren zandwegen naar het lekker beschutte Watersmeer fietsen om daar de Friesche doorlopers vast te strikken.



Veel mensen vragen zich af hoe lang de plas daar al ligt. Sommigen denken dat deze is gegraven ten tijde van de bouw van het houten jachthuis in 1923 en dat er misschien wel een uit kunststof bestaande laag onder ligt. Maar we moeten veel verder terug in de tijd. Op betrouwbare landkaarten uit de eerste helft van de 19e eeuw is het watertje al heel duidelijk aangegeven. Waarschijnlijk ligt er op de bodem een leemlaag die ervoor zorgt dat het water op peil blijft. Een deel van dat water stroomt vanaf het hoger gelegen omliggende gebied hierheen.

Het is niet altijd zeker geweest dat er water in de poel zou blijven staan. Er bestond zelfs ooit enige onenigheid over. In het malenboek van

de maalschap Garderen is daarover in 1676 het volgende genoteerd.

Also tusschen die Erfgenaemen van het Carspel Gardern ter eene, ende die Erfgenaemen van het Buirschap Zol ter andre zijden guestie geresen was over het uitdelgen van een poel en opgeworpen walle van den poel afgenomen, waer door te beduchten stonde, dat die voorsz poel soude komen uit te drogen tot merkelicke prejudicie, schade en interesse van die Erfgenaemen van het voorsz Carspel daer door werdende verkort en verhindert in haer recht om haven en vee te drencken naer ouder gewoonte.

So is het dat die Erfgenaemen van het voorsz Carspel tot maintenu van haer recht en possessie geresolveert hebben den wal voorsz te slechten en in te werpen om op geender hande manieren, in het geen voorsz verhindert ofte verkort te werden, malkander tot dien eijnde 't saemen geroepen hebbende verbinden haer tot alle kosten en schaeden, die daer over sullen en mogen gecauseert ofte veroorsaectt werden, 't samen-telick en elck in het besonder, te helpen uitdragen, ten welcken fine sijn geteickent dese naevolgenden naemen

Gepasseert in Garder 27 Septemb 1676

Dit is het marck van Jan Hermsen

Aernt Brants

Jan Woutersen als volmachtige van de vrou van Staverden

Albert Tonijns

Peter Feijth

Henderick Gerrits

Dick Aersen

Heijmen Jans

Anno 1676 27 September heeft Aert Gerritsen van de maelen penningen getaelt drij guld 10 stuv ten tijden van comparitie die gehouden is over het insmijten van de wal van den poel op het zol 3-10

Een korte samenvatting. Er was verschil van mening ontstaan tussen de erfgenamen van

het kerspel (de kerkelijke gemeente) Garderen en de erfgenamen van de buurschap Zol over het uitgraven van een poel en het opwerpen van een wal, waardoor te vrezen viel dat de poel zou uitdrogen en de Garderense erfgenamen hun vee er niet meer zouden kunnen drinken, zoals ze dat vanouds gewend waren. Daarom besloten ze de wal te slechten. Als daardoor kosten en schade zouden worden veroorzaakt, zouden deze gezamenlijk worden gedragen.

Daaronder staan de namen van de vergaderde erfgenamen, waarbij opvalt dat er ook een afgevaardigde van de vrouwe van Staverden aanwezig was. Er werden drie gulden en tien stuivers aan 'maelenpenningen' beschikbaar gesteld om eventuele kosten te kunnen bestrijden. Uit de laatste zin blijkt ook dat het niet om zo maar een poel ging, maar om 'den poel op het zol'.

Daarmee is de geschiedenis nog niet volledig. Op twee landkaarten uit 1568 en 1592 van de toen beroemde Christiaan 's Grooten komt de naam 'Zoll' al voor.

En nu nog even dit. Waar komt de naam van „t Sol" eigenlijk vandaan? H.J. Moerman schreef in 'Oostnederlandse plaatsnamen': „Namen voor lage plekken zijn: dal (del), dob-



be, kuil (kule, koele), slenk, sol en trog. Dellen op de Veluwe zijn 'Wolfsdel' bij de Woeste Hoeve, 'Kievitsdel', het ravijn van de Heelsumsche beek, 'Duivelsdel' bij Meerveld en 'Kerkendel' te Kootwijk (...). Een sol is een gat, waarin wat water staat, voor vee en wild. Op de Veluwe ligt bij Garderen het 'Sol' en bij Drie het 'Solsche gat'".

In het Middelnederlandsch Handwoordenboek van J. Verdam staat deze definitie: poel, modderpoel. Het antwoord op de vraag is dus duidelijk. De buurt is genoemd naar de poel en niet andersom. En de naam 'Solse poel' is net zo dubbel als 'Sols(ch)e gat'.

DJV

DE FAMILIE VAN DE POL OP KLEIN SOL

Aan de oever van de poel woont al enige generaties de familie Van de Pol op de boerderij Klein Sol. Dat zou je niet zeggen als je het huis ziet dat tegenwoordig aan de Koesteg staat. Dat werd zo'n 45 jaar geleden gebouwd en wordt nu deels bewoond door het echtpaar Jan van de Pol en Jacobje Jongsma. In de andere helft woont hun dochter Johanna Wouter met man en kinderen.

De eerste Van de Pol op deze plek was Gijs(bertus), die aan het eind van de 19e eeuw



vanuit Houtdorp kwam. Hij trouwde met Neeltje Pul. Een van hun kinderen was de in 1886 nog op Houtdorp geboren Wouter, vader van Jan. Gijsbertus van de Pol was niet de eerste ons bekende bewoner van Klein Sol.



Gezin Wouter Van de Pol. v.l.n.r. Jan, Jacob, Neeltje, Fennetje, Gijs. Zittend: Vader Wouter en moeder Maartje.

Op 8 april 1882 passeerde voor de Barneveldse notaris Van Heuven een akte van hypotheek, groot f. 2500,00 ten laste van Teunis van Zomeren en ten gunste van de Spaarbank te Barneveld op de boerenhofstede "Klein Sol", onder Apeldoorn, nabij Garderen. Van Zomeren leefde van 1811 tot 1884 en was eigenaar van de Garderense molen. Verder was hij lange tijd secretaris van de kerkvoogdij en in 1870 schonk hij een stuk grond langs de weg naar het Sol aan de kerk om er een begraafplaats te stichten.

Erfhuis

Op 3 december 1890 werd ten huize van de weduwe van Jan Pater op "Klein Sol" bij Garderen erfhuis gehouden. Dat betekent dat er allerlei gewassen, goederen en dieren bij opbod werden verkocht. In dit geval kwamen er twee paarden, vijf koeien, boekweit, hooi, aardappelen, karren, ploegen, eggen, allerlei gereedschap, balkeslieten, rizen, brandhout, enig huisraad en wat nog meer ten verkoop zou worden aangeboden onder de hamer.

ERFHUIS
op „Groot Sol“ bij Garderen.

De Notarissen WALTER te Apeldoorn en VAN HEUVEN te Barneveld, welke Woensdag 11 Februari 1890, te zegen van de heilige „Groot Sol“ bij Garderen, het be-
gevege

VERKOOPEN:

Twee gladiende
REINFAARDIGE, in
houdende KOE-
ZEN en VAARLEN,
een deursel gr. 150 van onget. BOE-
DE, 150 van drie BOEKWET, twee
BOERENWAGENS met OPEST, goede
KAR met OPEST, SJAASKAR, 2
SPORTKARREN, 2 PLOEGEN, LIE-
KEN en BOETEN, EGGEN, WAN-
MELLEN, KOREN- en KORTSTREKEN,
SNIJMACHINE, SNIJBANK, KOREN-
BANK, SCHAPENHUVEN, KUIWEL-
GEN, WATERKONINKEN, PAARDEN-
TUGGEN, HOUW-, MELK- en DRIE-
GEERESCHAPPEN enz.

Voorts:

HUISRAAD,
als: KABINET, TAFELS, STOELLEN,
BEDDEN met toebehoren, MELK-
KARN, koppen ARES en KEMEL-
VLEESCHKUIP, BAKTOEG, WASCH-
TOEGEN, BOTSERMANDEN, LAM-
FEN en hetgeen meer ter verkoop zal
worden aangeboden.

Eerste steen

Terwijl ik een kopie van de advertentie van het erfhuis liet zien, bedacht Jan dat er boven de achterdeur van de oude boerderij, die iets dichtter tegen de weg aan stond, een steen met het jaartal 1836 was gemetseld en dat deze zelfde steen nu nog steeds in de schaduw van de schuur ligt, bedekt onder een laag mos. Mevrouw Van de Pol haastte zich met een mesje en een borstel naar buiten om de inscriptie bloot te leggen. Na enige tijd werden in ieder geval al een '1' en een '6' zichtbaar. Later kwamen het hele jaartal en de initialen TVZ te voorschijn, mogelijk van Teunis van Zomeren. Onderzoek in de archieven van Apeldoornse notarissen en van het kadaster zou misschien nog meer zekerheid over het bouwjaar kunnen opleveren.



Van de Craats

Van de Pol heeft de leeftijd bereikt dat hij niet meer zo veel hoeft te boeren. Vroeger pachtte hij veel van de landerijen van Cornelis Willem Jan ("Cor") van de Craats, met wie hij prima kon opschieten. Cor werd in 1917 in Garderen geboren als zoon van molenaar en wethouder Hendrik van de Craats. De familie Van de Craats verhuisde in 1927 naar Barneveld, maar Cor bleef een warme band met zijn geboortedorp houden. Uit zijn nalatenschap is het carillon in de toren van de hervormde kerk bekostigd en de begraafplaats aan de Koningsweg draagt sinds een aantal jaar zijn naam. Na zijn overlijden in 2003 wordt zijn onroerend goed beheerd door een naar hem genoemde stichting. Veel van de vroegere landbouwgrond wordt nu gebruikt voor de kweek van haagstruiken en andere tuinplanten. Zoals veel anderen is Van de Pol niet zo blij met dit gebruik. Maar als we onze ogen half sluiten en door onze wimpers over de nieuwe gewassen heen kijken, zien we nog steeds een fraai landschap, waarin de door kwekerij "De Molenkamp" (nu Tuinplant.nl) aangeplante houtwallen inmiddels flink beginnen te groeien.

DJV

HET LANDGOED

„t Sol“ is ook de naam van het terrein van het Geldersch Landschap. Deze stichting werd in 1981 eigenaar. Op hun website is een beschrijving van het terrein te vinden. Daar wordt het aangeduid als een ‘Gemengd bos met parkachtig gedeelte en een voormalig arboretum; uitzicht op het dorp Garderen. Verder een voormalige zandafgraving met jonge aanplant en enige heide.’

Verdwenen boerderij

Het terrein is onderdeel van het voormalige, ruim 68 hectare omvattende landgoed ‘t Sol dat aan weerszijden van de weg Garderen-Uddel lag. De huidige landschapsstructuur wijkt sterk af van die in het verleden. Tot het begin van de jaren dertig bestond het landgoed uit landbouwgrond en heide. De akkers werden gedeeltelijk omzoomd door brede wallen met eikenhakhout. Deze zijn ook nu nog terug te vinden. In het zuiden van het terrein stond waarschijnlijk een boerderij met enkele schuren. Op deze plek zijn alleen nog wat walletjes terug te vinden. De gebouwen zijn waarschijnlijk na 1905 afgebroken.



Arboretum

De heide van ‘t Sol is na 1900 geleidelijk aan bebost geraakt. Na 1955 werd de akker aan de voet van de Goudsberg, met daarop het uit 1930 daterende stenen bankje, door eigenaar A. de Hoop ingericht als arboretum (bomentuin). Volgens de overlevering is de bank gemetseld met zwerfkeien, die De Hoop tijdens wandelingen had gevonden. In het arboretum liet hij krentenboompjes, rododendrons, cipressen, thuja's, jeneverbessen en sparren planten. Volgens Maas Boeve importeerde de heer De Hoop deze uit Engeland. In dit nieuwe



bos werden kooien met fazanten geplaatst. Deze werden gefokt voor de jacht. Vanaf de heuvel (de Goudsberg) werd een strook vrijgehouden van begroeiing om uitzicht te hebben op Garderen. Deze heuvel is van oorsprong mogelijk een grafheuvel. Tegen de Goudsbergweg aan ligt nóg een grafheuvel van ongeveer 4000 jaar oud. Dit arboretum en de rest van het landgoed werden onderhouden door Cornelis (Cees) Huisman en ander personeel. Huisman woonde in het witte huis aan de westkant van de scherpe bocht in de Koningsweg. Later werd dat huis enige tijd bewoond door stuntman en restauranthouder Hammy de Beukelaer.

Zandgat

In 1982 werd het al lang bestaande zandgat verder uitgegraven. De bodem werd geëffend en daarop ontstond een schrale begroeiing met verschillende mossoorten, waaronder het zogenaamde ruig haarmos, dat in het voorjaar fel rood bloeit. De hellingen raakten binnen enkele jaren begroeid met naaldbomen. Aan de westkant werd een deel van de helling extra steil afgegraven om de voor een geoeffend oog interessante geologische opbouw zichtbaar te maken. Over de zandafgravingen aan beide zijden van de Garderense-

weg kunt u meer lezen in Darpsproat van maart 2012.

Planten en dieren

De oude houtwallen zijn geschikte groeiplaatsen voor gewone salomonszegel. In de oude bosgedeelten is veel hulst te vinden. Op schralere gronden verdwijnt de hulst en daar is meer bochtige smele te vinden. Op het heide-terrein staan enkele jeneverbessen en gras-klokjes. In de afgelopen wintermaanden is het bosgebied flink uitgedund.

In de houtwallen en bossen zijn geelgors en sinds enkele jaren ook raven te vinden. Dat geldt eveneens voor de butskopmier, de hazelworm en de levendbarende hagedis. Er is op het terrein een dassenburcht en in de zandafgraving is de bruine vuurvlieder gezien.

Bronnen:

- *Mooi Gelderland. Handboek Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen. Arnhem, 2003.*
- *Gerrit de Graaff, De Garderense Enk, 't Sol en de Wilde Kamp. In: Garderen, baken in het groen. Barneveld, 2001.*
- *Informatie van Frits Huisman.*

DJV

INTERVIEW MET ERIK JAN SCHUT EN NIESKE VAN DEN BOR

In de slingerbocht bij het Sol ligt links van de weg het huis van Erik en Nieske Schut. Het huis ligt daar prachtig op een perceel dat ook nu nog gedeeltelijk is omgeven door eeuwenoude wallen en met uitzicht op de Solse Poel en op de oude boerderij "Groot Sol" aan de overkant van de weg gelegen. Het is een van de mooiste en ook een van de oudst bewoonde plekjes in Garderen. Sinds mensenheugenis is hier bewoning en de familie Van 't Sol,

een uitgestorven Garderens geslacht in de directe lijn, heeft hier bewijsbaar gewoond vanaf 1400 van vader op zoon. Van dit roemrijk geslacht (zie artikelen over 't Sol elders in dit blad) zijn zowel Erik als ik indirecte nakomelingen en dat geeft al direct een band...

Ik ben dus te gast bij Erik en Nieske Schut in hun gerieflijke moderne woning tegenover de oude boerderij. 't Was daar in die boerderij

gezellig, zegt Nieske, als je op de heerd zat onder de oude schouw. Een schouw die vroeger betegeld was met tegels vol bijbelteksten die helaas de tand des tijds niet konden doorstaan en er ooit werden uitgebroken. Erik zit liever in het nieuwe huis dat zijn vader Jan nog heeft gebouwd. Maar beiden zijn ze uitermate tevreden met hun plekje in Garderen. Erik is een echte Gardereen, hier geboren en getogen en nog steeds heeft zijn dorp een apart plekje in zijn hart. Samen babbelen we over de vele mooie dingen in Garderen, de uitgebreide keuze aan goede restaurants, de mooie omgeving en het lekkere Chinees eten dat Chung ons biedt in zijn "Camposing" (zie Darpsproat september 2008).



We beginnen ons gesprek over „t Sol" uiteraard met de poel.

"Ik heb eigenlijk geen idee hoe diep de poel is, ik denk eigenlijk niet meer dan twee meter in het midden en op zijn diepst", stelt Erik, "ik ben er wel eens ingevallen maar heb er eigenlijk nooit in gezwommen, ook niet als kind. Wat altijd geweldig was, was het schaatsen. Wie heeft in Garderen in zijn jeugd niet daar het schaatsen geleerd?"

Eigenlijk waren er meer poelen, zij het kleintjes. Naast de boerderij, aan beide kanten lagen twee kleine poelen, een aan de linkerkant en een aan de rechterkant. Dit was heel erg nodig want anders liep het water de deel op als het lang of heel erg hard regende. Niet dat die poelen alle water aan konden, het gebeurde evengoed nog wel, zij het zelden, dat het water de deel opliep!"



(Het is natuurlijk niet voor niets dat in het verleden de boerderijen op een laag stuk van het erf lagen. De vloer van de deel bestond altijd uit leem en leem wordt brokkelig als het te droog wordt en dat is natuurlijk funest voor het belopen.)

Liep die poel nooit eens over?

Wel als er veel water kwam. De afwatering van de poel liep via een heul onder de weg door en via sloten in de richting van het Paleis. Als het daar eenmaal was, verspreidde het zich en zonk weg in de bodem. Ik weet nog dat over een van die sloten zelf een bruggetje lag!

Wanneer is jouw familie eigenlijk op 't Sol komen wonen?

Mijn moeder Eefje is op 't Sol geboren. Zij was een dochter van Harmen van Es en Gerritje Hofstede. Mijn grootouders pachtten de boerderij van De Hoop nadat deze „t Groot Sol" had gekocht. Toen haar vader overleed in 1936 was mijn oma niet in staat met zo'n jong gezin de boerderij te exploiteren. Ze verhuisden naar Garderen waar ze een huis (naast wat nu het Smulhuis is) liet bouwen. Dat was in 1936 is mij verteld. Dat was het ogenblik dat opa Jan Schut de boerderij kon pachten. Mijn opa, Jan Schut (Jan van Marten), kwam van Nieuw Reemst (bij Wolfheze).

In 1954 trouwden mijn ouders en zodoende kwam mijn moeder weer terug op de boerderij omdat mijn vader Jan Schut (Jan van Jan van Marten) de boerderij kon pachten en daar kon gaan boeren.

Wat voor bedrijf was het?

We hadden een gemengd bedrijf met akkerbouw zoals gerst, rogge, suikerbieten en aardappelen. Omdat we met de aardappelen steeds moesten wisselen (in verband met het aaltje, de aardappelmoehheid) kwamen die verschillende soorten natuurlijk wel goed uit. Verder had mijn vader varkens en koeien. Mijn moeder verzorgde mestkalveren, ze begon met een stuk of tien en dat breidde zich geleidelijk uit. Het bedrijf was eerst 36 ha. Maar de Hoop liet na de herverpachting in 1955 11 ha. buiten de pacht. Dat was de akker die tegen de Goudsberg aanlag, voor het stenen bankje. Op die plek plantte hij krentenstruiken, rodoendrons en diverse soorten loofbomen. We hielden dus een 25 ha. over om te bewerken.

Moest je helpen bij de oogst, zoals rogge en gerst binden?

Mijn vader had al een zelfbinder, dus het enige dat we moesten doen was het spul op garven zetten en helpen met het bewerken van de akkers, het voeren van de beesten enz. was een vanzelfsprekendheid. Verder was de boerderij en zijn omgeving natuurlijk een fantastische plek om te spelen. We bouwden hutten en ik herinner me nog goed dat de de schoonzoon van meneer De Hoop voor kinderen een vriendelijk mens was. Vaak hielp hij mee met dat bouwen van een hut. Hij woonde in de houten villa bij de poel die zijn schoonvader ooit had laten bouwen als onderkomen als hij hier op jacht ging of de vakanties doorbracht met zijn gezin. Zijn tuinman woonde in het witte huisje in de slinger van de weg en



zijn chauffeur verbleef op die momenten in het houten huis in het bos tegen over de Solse weg.

Ja, en wat de poel betreft, ik weet dat Hendrik Bokhorst er ooit vis in heeft uitgezet, maar of dat een groot succes was, betwijfel ik. Ik zie er eigenlijk nooit vis. Verder werd de poel gebruikt om kalverhokken te weken en om hout te harden en dat maakte het water natuurlijk niet zo geschikt voor vis...

Hoe was de verhouding met jullie pachtheer De Hoop, was dat een aardige man voor zijn pachter?

Hij was wel streng, niet voor ons als kinderen, maar je moest hem niet dwars zitten.

Ik weet nog dat mijn vader een hele dag de zenuwen had omdat hij niet wist hoe De Hoop zou reageren.

Dat is eigenlijk best een leuk verhaal!

Je moet weten dat De Hoop al heel vroeg televisie had. Om de uitzendingen te kunnen ontvangen had hij een enorme hoge mast in de tuin gezet, zo'n 25 meter hoog. Om de zaak overeind te houden had men er drie tuikabels aangezet waarvan er een in onze tuin vastgeklemd zat aan een oog in een blok beton. Laat in onze tuin nou een appelboom staan die gerood moest worden. Bij ons kwamen vaak soldaten om eieren te kopen en die wilden wel even helpen om aan het touw te trekken. Na de boom wat uitgegraven te hebben begon het trekwerk en met succes! Met een enorme klap viel de boom, maar helaas niet alleen op de grond maar juist in de verkeerde richting op een van de tuien van de mast. De tui schoot uit het oog en de mast donderde naar beneden...

Je snapt dat mijn vader daar helemaal niet blij

mee was en hij schoot in de zenuwen vanwege het vooruitzicht op de reactie van De Hoop. De hele dag liep hij te zenuwen want hij was pachter en had geen idee hoe de heer ging reageren...

En hoe liep dat af?

Eigenlijk kwam er helemaal geen probleem met De Hoop. Hij kwam thuis, bekeek de ruïne eens en zei dat dat soort dingen konden gebeuren. Kijk, dat was ook die strenge pachtheer!

Komen er nog wel eens mensen van De Hoop?

Een keer per jaar komt Nicolette, zijn dochter, nog bij ons, oude herinneringen ophalen uit haar en onze jeugd. Dat is altijd erg gezellig!



En dat was het bij Erik en Nieske! Twee komen goede koffie, een fijn verhaal en gezellig gepraat. Het was half elf geworden en tijd om op te staan. Ik was heel veel wijzer geworden over boerderij en poel van 't Sol en ging dik tevreden weer op mijn plekje aan de Putterweg aan.

PvdB

VAN SNACKBAR TOT VILLA

Ongeveer vanaf halverwege de jaren vijftig van de vorige eeuw stond boven op de Solseberg een houten keet, waar passanten, de nog zeldzame toeristen en op de heide oefenende militairen konden pauzeren met een eenvoudig hapje, een ijsje of een drankje van SiSi of Hero. Het gebouwtje kreeg al snel de weidse naam 'Paviljoen 't Solletje'. Er stonden twee vlaggenmasten, enkele fietsenrekken en terrasstoelen wiebelden in het grind. Volgens een oude advertentie bevonden de bezoekers zich op het hoogste punt van de Veluwe. Dat was erg overdreven, maar in ieder geval hadden ze een vrij uitzicht over de wijde omgeving. In de diepte richting Uddel kon je het inmiddels lang verdwenen hotel 'Groot Hebebo' zien staan.

Maar de geschiedenis begint nog eerder of in ieder geval anders dan ik dacht. Bill Koster vertelde dat zijn opa van moeders kant, met de achternaam Floor, in het begin van de jaren 50



parkeerplicht was bij theehuis Uddelermeer en dat zijn oma daar 's zomers kaartjes verkocht aan zwemlustigen. Opa en oma woonden in Uddel aan de Elspeterweg. Bills oom pachtte het theehuis, maar werd getroffen door een hersenbloeding. Daarna besloot zijn opa om boven op de Solseberg vanuit een

bakfiets ijs te gaan verkopen. Pas later werd het keetje gebouwd, dat na het toeristenseizoen weer werd gedemonteerd en bij hun huis in Uddel opgeslagen. In die tijd was er op de berg nog geen waterleiding. Natuurlijk was er toch water nodig en dat werd in melkbusen gehaald bij Jan Schut op Groot Sol. Er bestaat een ansichtkaart waarop de heer Floor in een wit jasje voor 't Solletje staat afgebeeld.

De zaken gingen kennelijk goed want het keetje werd steeds verder gemoderniseerd en uitgebreid. Het bleef voortaan ook het hele jaar op zijn plek staan. In 1964 werd de familie Koster eigenaar van de uitspanning. Het houten gebouwtje was omstreeks 1960 vervangen door een stenen restaurant met een echt terras en bedrijfswoning, iets verder in de richting van Uddel. Er stonden in die tijd voornamelijk pannenkoeken op het menu. Later kwamen daar onder andere halve kippen en friet bij.

In 1967 werd er verbouwd, waardoor het restaurant en het terras groter werden. Tegen die tijd was het al een echt familiebedrijf geworden. Wel werden er in drukke tijden keukenhulpen ingezet. In 1971 werd er een nieuwe bron van inkomsten gevonden: zaterdagse disco-avonden voor jeugd uit de wijde omgeving. Bills broer en zus draaiden de plaatjes en hielden dat vol tot in 1975.

Vader Koster overleed in 1981. Bill wilde het bedrijf wel voortzetten, maar ook uitbreiden met hotelkamers. De provincie Gelderland wilde niet meewerken aan die plannen, waarna werd besloten om de zaak te verkopen. De koper was waarschijnlijk niet als restauranthouder in de wieg gelegd en verkocht de zaak een paar jaar later al weer aan Gert van de Kolk. Deze liet het pand flink uitbreiden, zodat hij van daaruit ook zijn taxibedrijf kon leiden.



Maar ook aan deze fase in het bestaan van 't Solletje kwam een eind. De volgende eigenaar liet alle zichtbare sporen van de horeca-activiteiten verdwijnen en er een villa bouwen.

DJV



HET JACHTHUIS VAN DE HOOP

Op het adres Koningsweg 50 staat achter een fraai gazon een opvallend en bijzonder woonhuis, gebouwd en lange tijd bewoond door de uit Rotterdam afkomstige familie De Hoop. In ieder geval bijzonder genoeg voor een plaats op de gemeentelijke monumentenlijst. De bijbehorende omschrijving is als volgt:

Landschappelijk fraai gelegen en nog gaaf woongebouw, oorspronkelijk gebouwd in 1920 als jachthuis 't Sol, nabij het Solsegat (= Solse Poel, DJV) in Garderen. Op het perceel bevindt zich een schaapskooi, gedateerd rond 1800, welke is geplaatst op de rijksmonumentenlijst. Het voormalige jachthuis heeft een rietgedekt zadeldak met wolfseinden en een eenvoudige daklijst. In de gevels, welke geheel zijn voorzien van houten rabatdelen, bevinden zich rechtafgesloten vensters en deuropeningen. De vensterinvulling bestaat uit dubbele of enkele draairamen met een 8-ruitsverdeling. [roedenverdeling 2x4] Alle vensters zijn voorzien van paneelluiken, beschilderd met een zandlopermotief. Aan de weg, tevens toegangszijde van het gebouw, een inpandige veranda aansluitend op een aangebouwd terras. De vensters in voor- en achtergevel ter plaatse van de 1e verdieping zijn voorzien van 6-ruitsramen. Achter het woongebouw solitaire eikenbomen en singels hakhout nabij de op het perceel gelegen vijver.

motivering: algemeen belang wegens schoonheid, met name de harmonische architectuur en gave detaillering uit de bouwtijd.

Bijzondere kenmerken: geheel gepotdekseld, oorspronkelijke indeling.

muurwerken: goed

vensters-luiken-deuren: goed

dakbedekking: matig tot redelijk [riet]

opmerkingen: geen verminkingen en de relatie met het landschap is goed.



In feite werd de bouwvergunning in 1923 door de gemeente Apeldoorn verstrekt aan de firma A. de Hoop. In de aanvraag is een zekere Jan Wouter Bruinink vermeld als bouwmeester. Hij woonde tijdelijk bij Harm van Es op de boerderij Groot Sol.

In de periode 1964-1975 werd het huis bewoond door Nicolette de Hoop en haar echtgenoot Jean Karel Hylkema. Lange tijd zaten er in het grind voor het huis twee reusachtige geglazuurde stenen kikkers.

DJV



't Sol, 1966

HET ZIEKENFONDS, DE ZIEKENVERPLEGING, DE ZIEKENFONDSBODE EN HET GROENE KRUIS



Ab Fredriksen

In één mensenleeftijd kan er veel veranderen. Allerlei zaken verdwijnen of worden overbodig. Onze kinderen weten niet meer wat een ziekenfondsbode was. Ze zullen misschien zeggen, een krantje of zoiets. Toch was er tot 1975 een Ziekenfondsbode, Ab Fredriksen, werkzaam in Garderen en omstreken. Hij haalde de gelden [premie] op, die de mensen moesten betalen voor het Ziekenfonds.

Het Groene Kruis is wellicht wat bekender, maar ook al lang opgegaan in een grote thuiszorg-organisatie. Het is de moeite waard om wat van de geschiedenis van het Ziekenfonds en het Groene Kruis te weten. Daarom ga ik, op een druilerige januarimiddag, naar Ab en Maasje Fredriksen aan de Speulderbosweg. Ze wonen daar al sinds 1962 toen de weg nog een rustige landweg was met een fietspad. Omdat de begrafenissen uit Drie altijd langs deze weg naar Garderen kwamen, heette die weg tot in 1958 Doodenweg.

Ab en Maasje leerden elkaar kennen in 1953. Hij werd geboren in Putten, groeide op in Voorthuizen en werd door zijn huwelijk met Maasje een echte Gardereen. Ze begonnen samen in een noodwoning aan de Oude Barnevelderweg en verhuisden naar de plek waar

ze nu nog wonen. Het houten huis werd vervangen door een ruim stenen huis, gebouwd in eigen beheer. Hier groeiden hun drie kinderen op. De weg is nu geasfalteerd, heet Speulderbosweg en is een stuk drukker geworden. In het begin van hun huwelijk werkte Ab bij de Kantinedienst [Cadi] in het legerkamp "De Wittenberg". Dat gaf vrij veel avondwerk en dat was wel eens lastig. Toen er een advertentie in de krant verscheen voor een ziekenfondsbode was Ab direct geïnteresseerd. Hij reageerde snel en wonder boven wonder werd hij gekozen uit 35 kandidaten. Na een korte inwerkperiode volgde hij Marinus Franken op, die helemaal in verzekeringen ging.

Ab kreeg het rayon Garderen, Putten, Speuld, Stroe en Kootwijkerbroek, zo'n 2000 adressen. Hij ging die langs per fiets of bromfiets. Later nam hij ook wel eens de auto, maar dat was geen regel. De premie van het ziekenfonds werd contant aan de bode betaald. De bode gaf ook voorlichting aan de mensen: hoe moet ik dit aanvragen, kan dat vergoed worden? Krijg ik korting als ik 65 jaar ben? Kan ik het geld even langs brengen? De bode was een echte vertrouwenspersoon. Dat gold ook voor zijn vrouw, zij beantwoordde de telefoon en gaf de mensen tekst en uitleg. De ziekenfondsbode werkte nauw samen met de huisarts, die schreef de verwijfsbriefjes en deed allerlei aanvragen voor de mensen. Via de bode kwamen die bij het Ziekenfonds terecht. Ook op de bodeconferentie, die elke maand gehouden werd, behartigde Ab de belangen van zijn verzekerden. Behalve de rondgang door zijn rayon vergde ook de administratie veel tijd en aandacht. Maasje was altijd een grote steun. Tot 1975 bestond het vak van ziekenfondsbode. Toen werd de rechtstreekse incasso afgeschaft. Ab deed daarna veel controlewerk en in 1988, op 62-jarige leeftijd ging hij met pensioen.

Het Groene Kruis

In 1931 werd in Garderen "Het Groene Kruis" opgericht, de Vereniging voor ziekenverpleging te Garderen en omgeving. De vereniging had een magazijn waar je verpleegartikelen kon lenen. Er werd een wijkverpleegster aangesteld, die zich bezig hield met verpleging thuis, T.B.C.-bestrijding en het terugdringen van besmettelijke ziekten, heel belangrijk allemaal! Natuurlijk hoorden kraamzorg en het consultatiebureau ook tot haar taken. Naast de school stond een oude boerderij en daar werd de eerste jaren het consultatiebureau voor zuigelingen ondergebracht op de deel. In 1939 werd dit vervangen door het wijkgebouw aan de Dorpsstraat. In het wijkgebouw woonde ook de zuster. Dat bleef zo tot 1965 toen het nieuwe Kruisgebouw aan de Hoge Boeschoterweg in gebruik werd genomen. In 1984 werd het gebouw aanzienlijk vergroot. Voor de financiering werden diverse acties op touw gezet zoals oliebolle bakken, een sterrit organiseren, kaarten verkopen en er werden subsidies en renteloze voorschotten verleend. Koningin Wilhelmina en koningin Juliana steunden het Kruiswerk regelmatig met een gift.

De zuster met sluijer op de fiets of bromfiets was een bekend beeld. Oude Garderenen kunnen zich zuster Knevel nog goed herinneren. Ze had een groot werkterrein: Garderen, Speuld, Houtdorp, Drie, Nieuw Milligen en Ouwendorp. De aanschaf van een auto in 1959 was zeer welkom, vooral als er een bevalling was.

De vereniging "Het Groene Kruis" werd op 1 juli 1991 opgeheven en ging op in de Algemene Kruisvereniging Barneveld en haar taken werden overgenomen door de districts-kruisvereniging Noordwest Veluwe. De samenwerking met Uddel en Elspeet was altijd al goed en werd voortgezet.

Het Groene Kruis bestemde de gelden die vrijkwamen na verkoop van het Wijkgebouw aan diverse verenigingen in Garderen. De plaatselijke gemeenschap had immers veel bijgedra-



Heropening Groene Kruisgebouw in 1985.

gen aan het tot stand komen van het Kruisgebouw. Dat geld bleef zo bijdragen aan plaatselijke doelen. Zo kwam het dat in 2009 de stichting "Vrienden van Kruimelstaete" een grote gift kreeg van het voormalige "Groene Kruis" en daarna hield de vereniging helemaal op te bestaan. Het werk wordt nu gedaan door de grote thuiszorginstellingen zoals Icare. Vanaf 1931 hebben veel bestuursleden hun beste krachten gegeven aan het functioneren van het kruiswerk in Garderen en omstreken. Bij het 40-jarig bestaan telde de vereniging meer dan 700 leden en had dus veel steun onder de bevolking. In de lijst van bestuursleden komen we ook de naam van Ab Fredriksen tegen.

Vanaf 1967 was hij secretaris van het bestuur tot de vereniging werd opgeheven. Hij vertelt enthousiast over die tijd en weet nog precies hoe het allemaal ging.

Maasje

Heel veel mensen kennen Maasje vanwege de eieren. Ze verzorgt elke zomer zo'n 300 kippen en die leggen veel eieren. Die eieren worden door Maasje aan huis verkocht. De uit-

drukking "Ik moet even naar Maasje eieren halen" klinkt veel Garderenen dan ook bekend in de oren. In de winter zijn er vaak de helft minder kippen, maar ook dan worden er eieren verkocht. Dat zorgt voor veel aanloop en gezelligheid.

Ab

Vóór zijn huwelijk diende Ab, na een opleiding aan de Kaderschool in Ermelo, drie jaar als militair in Indië. Na zijn opleiding werd hij vanuit Ermelo als luchtdoelartilleriestukscommandant uitgezonden naar Indië. Bij aankomst bleek er geen kanon te zijn om die functie uit te oefenen. Zo kwam het dat Ab werd gestationeerd bij het verzorgingspeloton. Daar moest hij, behalve voor eten en drinken, ook voor de administratie zorgen. En hij werkte voor het eerst van zijn leven met een typemachine. Van zijn commandant kreeg hij de opdracht om een adreslijst te maken van alle militairen van het peloton. Deze lijst is van groot belang geweest voor Ab. Jaren later

heeft hij weer contact gezocht met alle militairen van die lijst en een reünisten-organisatie opgericht die regelmatig bij elkaar kwam. Dat gaf veel voldoening en voorzag in een behoefte. In zijn latere loopbaan kwam die administratieve kennis hem goed van pas. Zo heeft alles zijn tijd en plaats.

De tuin

Het pronkstuk van de Speulderbosweg is de moestuin van Ab en Maasje. Veel hotelgasten vergapen zich eraan en maken foto's. De dahlia's worden alomtewees bewonderd. Maar het is wel een grote tuin, waar veel werk aan zit. Ook het verwerken en invriezen van de groente vergt veel tijd. Daarom wordt niet alle ruimte meer beplant. Gelukkig blijft er genoeg om van te genieten!

Voorals Ab begint te praten over Indië, komen er veel herinneringen boven. Maasje hoort het allemaal glimlachend aan. Het was een gezellige middag.

HvdB-R

Henk Klop, ONDERNEMER VAN HET JAAR 2013

Ieder jaar worden in de Gemeente Barneveld, tijdens een feestelijke bijeenkomst, de ondernemers van het jaar gekozen.

In de categorie 'Midden en Kleinbedrijf' werd aan Henk Klop, Orgels en Klavecimbels, deze titel verleend. Dat is een felicitatie waard!

In Garderen wisten we natuurlijk al dat de firma Klop een bijzonder bedrijf is, maar nu weet de hele gemeente dat ook. Bovendien werd er een open dag gehouden, met veel belangstellenden.

De firma Klop, daar zit muziek in!



GARDERS plat

't Veluwe is een Nedersaksische dialect, dat weer onderverdeeld is in Oost- en West-Veluws. In Garder proate we het West-Veluws dialect. Ok per darp verschilt de taal: hoe veerder noar 't weste hoe temeer de Hollandse invloeden. Ok de klank van de woorde kan per darp anders weze. Neem noe 't verschil tussen Garders en Uddels. Uddels neigt meer noar 't Oost Veluws, 't kan komme deurdat de Solseborg d'r tussenin ligt. Deur trouwerië van jonges en deeres uut verschillende daarpe krieg je ok vermenging van de taal. Hierdeur krieg je ok dat d'r veur één ding meerdere name bin. "Scheikleeën" is zo'n geval.

Heel vrogger dreuge de minse gien ondergoed, da's pas noa achttienvuufdig 't geval. De eerste onderbroeke leke lang niet op die wulie noe an hen: de broek had twee losse puupe waarvan de binnennoad los was. An de bovenkant mit een band deur de zeum an mekoar vast en een eindje onder de knie mit een zeumpje en een bandje. Zo gezeid: een broek zonder kruus, die aije gunge zitte vanzelf uut mekoar scheuf. As ze nodig pisse moste redde de keels d'r eige wel, bome en struuke genog, mer de wieve, die zó'n vuuf rokke over mekoar an hadde en veural 's wienters as ze zondags zo'n dikke twee uur in de kouwe kark han 'ezete nodig mosten pisse, gunge an de kant van de weg op d'r hurke zitte en hun plas doen. 's Wienters as d'r snee lei, kon je an de gele plekke zien woar ze 'ezete hadde. In Bennekom besteet nog een wegje mit de naam 'Plassteeg'.

Mien opoe had ok zun broek an, een blauwe, ik weet 't nog goed. Ze woende in de vuufziger joare van de veurige eeuw een tiedje bie ons in huus. Ze was geestelijk en lichamelijk niet meer zoas 't weze mos en as mien ouweluu weg moste, kon ze niet alleen tuus blieve en mos ik op heur passe. As ze noar de plee mos um te pissee, mos ik heur helpje. Dat gung heel makkelijk: rokke umhoog, zitte en kloar was Kees, ik bedoel opoe.



Disse onderbroeke hadde verschillende namen, zoas **scheikleeë**, of schuufgordiene', noar 't westen van de Veluwe neumden ze 't een snelzeiker of een bommenwarper.

"Scheikleeë" han ok nog een andere betekenis, namelijk een soort vitrage. Overdags han ze vrogger veur de rute gloazekleeë en as 't duuster wordde gunge de bliende (luuke) d'r veur, overgordiene woare toen nog niet in gebruik. Noen han ze een soort gloazekleeë, as die veur dubbele ruute hunge, leeke ze krek op die ouwe onderbroeke en doarum neumde ze die ok de **scheikleeë**'.



Zo dat was't weer en we sluute mit de vraag: wat was **de Stoom**?

Mit de groete van Nuij

EEN TAALGREN

Vroeger (vroeger), toen de wereld nog overzichtelijk was en iedereen zijn of haar moers taal nog sprak, kon je zonder moeite horen of iemand aan deze, de Garderse, of gene, de Uddelse, kant van de Solseberg was geboren en getogen.

Nu, anno 2014, is er veel veranderd. Ook op de Veluwe is het Gooische dialect aan een schijnbaar onstuitbare en volgens sommigen verfoeilijke opmars bezig en de dorpstalen dreigen het onderspit te delven. De wereld wordt steeds kleiner en eenvormiger. Ooit werd je op het schoolplein uitgelachen als je algemeen beschaafd Nederlands sprak. Dat was goed genoeg voor in het klaslokaal. Nóg beschamender werd het trouwens als een niet-inboorling plat probeerde te praten en daarbij dacht dat je 'klein' als 'klien' moest uitspreken.

Andere tijden. Gelukkig zijn er nog mensen die hun eigen tongval en woordenschat nog niet kwijt zijn geraakt, maar ze lijken onderhand een minderheid te vormen. En de veranderingen gaan snel. Nog in het begin van de jaren 90 van de vorige eeuw wees een onderzoek onder de Uddelse bevolking uit dat slechts 17 procent nooit dialect sprak tegen zijn kinderen, voor de autochtonen was dat percentage maar 10. 73 procent van de 'ondervraagde' kinderen sprak in de eigen woonomgeving Uddels. Maar dit terzijde.

Isoglossen

Tussen de twee dorpen liep en loopt dus een taalgrens, tussen het Garderens en het Uddels, het West-Veluws en het Oost-Veluws, tussen de invloed van het Standaardnederlands en het Sallands, het Hollands en het Nedersaksisch. Eigenlijk is er sprake van meerdere taalgrenzen. Een ander woord voor een taalgrens is een isoglosse. Dat begrip kun je ook omschrijven als een 'denkbeeldige lijn over plaatsen met een zelfde taalverschijnsel' of als een 'grens tussen twee verschillende taalvormen'. Zo'n taalverschijnsel kan een bepaalde tongval (uitspraak) zijn (bijvoorbeeld 'uu' i.p.v. 'ui', 'old' i.p.v. 'oud', 'loop'm' i.p.v. 'lopen'), de manier waarop een werkwoord wordt vervoegd (bijvoorbeeld 'zie warkt' i.p.v. 'zij werken'), een ander woord voor hetzelfde begrip (bijvoorbeeld 'zomp' i.p.v. 'zeuning') of twee verschillende betekenissen van hetzelfde woord.

Er lopen talrijke isoglossen over de Veluwe, de meeste van zuid-oost naar noord-west. Andere buigen in het noorden weer terug naar het oosten. Sommige vertonen flinke kronkels. Als diverse isoglossen dicht bij elkaar lopen, spreken we van een isoglossenbundel, die een strakke en duidelijke taalgrens vormt.

Onbewoond gebied

Hoe komt het dat er tussen Garderen en Uddel zo'n scherpe taalgrens valt te trekken? Tussen beide dorpen lag en ligt een tamelijk groot open gebied, waar over en weer maar weinig contact was. Natuurlijk kwam er vroeger wel eens iemand 'met de kruui van U'l eloop'm', een schort heette aan beide kanten van de berg 'schulck', maar de grote, stille heide belemmerde de communicatie wel. Zoals ik al schreef, wordt de wereld steeds kleiner en contacten ontstaan makkelijker, met alle mogelijke gevolgen, zoals huwelijken, verhuizingen en kleinere taalverschillen. Maar toch kent men in Uddel nog uitdrukkingen, die Gardereren vreemd in de oren klinken: 'freese was' (lichtbonte was), 'kopzeert' (heufdpien), 'vort' (vader) en – de mooiste – 'lichtstok' of 'luchstok' (zaklamp).

P.S. De gevolgen van een sterk isolement waren ook hoorbaar in Kootwijk, waar (volgens Wikipedia) 'sch' werd geruild voor 'sj' en men 'vief' zei in plaats van 'vuuf' of 'vijf'. Maar ook daar heeft de globalisering toegeslagen en aan de afzondering is een eind gekomen. De bewoners van het dorpje hebben inmiddels telefoon, televisie en internet en worden minstens twee keer per week bezocht door allerlei lawaai makende fietsers, motorrijders en natuurliefhebbers. Op het dorre zand bloeit elk jaar de cultuur op. Daardoor spreken de dorpelingen over het algemeen aanvaardbaar Nederlands.

Toch ontstaan er nog wel eens misverstanden. Enkele jaren geleden kwam er op een vroege zondagmorgen een fietser aan de bar van het plaatselijke hotel-café-restaurant „t Hilleetje" en vroeg om een baco. De bardame schonk zonder blikken of blozen een Bacardicola in, waarna de wielrijder bromde dat hij om een bahco had gevraagd om zijn fiets te repareren.

DJV

HET klimbos

Sinds ruim een jaar is er in Garderen een heus klimbos! SOS, de Veluwespecialist of kortweg Erik Kroon heeft dit evenement voor vooral de jeugd hier tot stand gebracht. En met succes getuige de volgende reacties van vier 'bosklimmers' voor wie we gratis kaartjes kregen om het klimbos eens te proberen!

Jochem, 17 jaar:

Ik vond het klimmen een hele leuke ervaring. Zelf heb ik al een keer geklimmen en had dus al wel wat ervaring. Het is heel gaaf en als je niet zo heel veel durft kun je hiermee echt je grenzen verleggen. Met 1 woord super!

Anne, 13 jaar:

Dit was de eerste keer dat ik zoiets heb gedaan en ik vond het super leuk! Eerst leek het heel eng qua hoogte en zo maar het viel reuze mee. Iedereen zou dit kunnen doen want er zijn verschillende niveaus. Het is een echte aanrader.

Niek, 15 jaar:

Ik vond het klimmen erg leuk het was wel eng maar als je het uit eindelijk gedaan hebt. Dan denk je ik heb mezelf overwonnen. 1 woord GEWELDIG!

Rick, 19 jaar:

Dit was de tweede keer dat ik bij een klimbos ben geweest. De laatste keer was in 2012 bij klimbos Ermelo. Klimbos Garderen is een stuk veiliger omdat je daar niet hoeft over te klikken als je een obstakel hebt gehad; je kan gewoon het hele parcours aflopen. Het was hartstikke leuk om te klimmen in klimbos Garderen. Toch vond ik sommige obstakels best wel lastig. Ik heb ze wel allemaal gedaan. Ik vind klimbos Garderen een klimbos voor jong en oud. Het was geweldig.



Foto's: Rick Vaarkamp

't Fotohoekje

Hieronder een foto uit 1986 die gemaakt is tijdens een reünie van „t bankje” aan de Speulderweg. Niet alle personen zijn bij ons bekend. Wie kent ze allemaal. Mail of bel ons even.



Helaas hebben we nog niet alle ontbrekende namen van de vorige foto binnengekregen. Wel belde Piet Jansen (de vroegere bakker bij Bakkerij Schuiteman) me op en vertelde dat hij z'n broer Kees niet herkende in de persoon zoals op de foto genoemd. Kijkt u nog eens goed naar de foto (links onder) en wellicht ziet u nog iemand die u herkent. Laat het dan vooral even weten.

- | | |
|--|--------------------------------------|
| 1. Kees Vos | 27. Jennie Koster |
| 2. Peter Hangelbroek | 28. Greet Stoelinga |
| 3. Gert Koning | 29. Annie Heimgartner |
| 4. Heimen Hooijer | 30. Marietje de Kort |
| 5. Tonnie van de Bosch
(Lichthoeve) | 31. Katrien de Graaf |
| 6. Job Davelaar | 32. Hennie Schuiteman
(Ouwendorp) |
| 7. Henk Bronkhorst | 33. Alie van Elten |
| 8. Leo Luijendijk | 34. Fennetje van de Steeg |
| 9. Gert Bronkhorst | 35. Alie Koning |
| 10. Evert Boeve | 36. Jannie Megchelsen |
| 11. | 37. Aartje van Lagen |
| 12. Alie van Voorst | 38. |
| 13. Pop Kievit | 39. Wouter Verbrugh |
| 14. Bep Gerritsen | 40. Meester De Greef |
| 15. Alie van de Koot | 41. Nui Zevenbergen |
| 16. | 42. Gert van Middendorp |
| 17. | 43. Wouter van Harten |
| 18. Nellie Tamboer | 44. Henk Bronkhorst |
| 19. Nel Burger | 45. Wim van Voorst |
| 20. Gerrie Stapel (Lichthoeve) | 46. Wannes Jansen |
| 21. Henk van Ee | 47. Rinus Zegers |
| 22. Hans Ladenstein | 48. Jan Neijssen |
| 23. | 49. Henk Leijenhorst |
| 24. Martien van Lagen | 50. Kees Jansen? |
| 25. Meester Malkenhorst | 51. Maas van Voorst |
| 26. | |

Van de schoolklasfoto uit 1993 (editie maart 2013) weten we nu dat nr. 11 Marco van Huizen moet zijn.



Reacties gaarne aan:
Cees van Middendorp
Dr. H.C. Bosstraat 10
3886 KB Garderen
tel. 0577-461401 of
e-mailadres cosala@chello.nl



VIJF VRAGEN AAN LUCY ZEVENBERGEN

Het nieuwe jaar is alweer een maand oud als ik aanbel bij Lucy Zevenbergen. De laatste keer dat wij elkaar spraken, was in het hulp-postkantoor in "De Rank", het zenuwcentrum van de Kerstpost-actie. Er werd daar druk gewerkt en het was er heel gezellig. Zouden de vrijwilligers tevreden zijn over het verloop van de actie? We gaan het Lucy nu vragen.

VRAAG 1: Hoe kwamen jullie destijds op het idee om de kerstpost te gaan bezorgen?

Ik werk al heel lang voor "Woord en Daad" en ben altijd bezig iets nieuws te bedenken om geld in te zamelen voor een project, zodoende.

VRAAG 2: Het wordt niet alleen in Garderen gedaan, maar ook in omliggende plaatsen. Is er samenwerking?

Jazeker, er is een hele goede samenwerking. Er zijn dertien dorpen op de Veluwe, waar we mee samenwerken. Wij doen het al voor de zevende keer met medewerking van 45 vrijwilligers.

VRAAG 3: Hoe gaat het praktisch in z'n werk?

Begin december komt de bekende folder bij alle adressen in Garderen e.o. in de bus. Er is een vergadering van de medewerkers om de zaken met de andere dorpen te regelen. Dan worden de vrijwilligers gebeld en er worden afspraken met de supermarkten in Garderen gemaakt. De vrijwilligers werken op kantoor, zorgen voor de folders, sorteren de post en brengen die rond. De twee weken voor kerst is het razend druk. Deze keer konden de mensen van 9 tot 20 december op verschillende plaatsen hun post aanbieden. Heel uniek is de medewerking van de Garderense supermarkten, want daar kon je ook je post kwijt.



**KERSTPOSTACTIE 2013
GARDEREN - SPEULD**

Lever al uw Kerstkaarten ook dit jaar ongefrankeerd bij ons in!

Wij zorgen ervoor dat uw kerstkaarten op het juiste adres komen.

- U hoeft geen postzegels te kopen/plakken
- U betaalt bij ons hetzelfde tarief als bij PostNL (€ 0,55 per kaartje)
- Opbrengst is bestemd voor Woord en Daad - Zorg voor straatkinderen in Nicaragua

Meehelpen is eenvoudig, het kost u niets extra maar het levert heel veel op voor het goede doel!

Meewerken aan in Garderen en Speuld op de volgende dagen:

- maandag 9 t/m vrijdag 20 december bij Coop supermarkt (bij de openingstijden van de winkel aan de kassa)
- maandag 9 t/m vrijdag 20 december bij Spar supermarkt (bij de openingstijden van de winkel aan de kassa)
- maandag 9, donderdag 12, maandag 16 en donderdag 19 december in de Kruidvat-winkels 10.00-11.00
- maandag 9 t/m donderdag 19 december in De Rank, Dorpsstraat 8 te Garderen van 18.30-20.30 zaterdag 10-12 uur
- maandag 9 t/m donderdag 19 december bij Aart Jan Buissonhuis in school "Opmaat/Brink" te Speuld na 15.00 uur

Comité Woord en Daad te Garderen • Informatie via tel.nr. 06 45440002

Vijf keer in die twee weken komen de afgevaardigden van de meewerkende dorpen bij elkaar om de post uit te wisselen. Alle tasje met post voor Garderen gaan mee met ons en worden hier rondgebracht. Zo neemt elk dorp z'n eigen post mee en betaalt daarvoor niks, het gaat met gesloten beurs. De winst zit in het geld dat de klant, die de post aanbiedt, betaalt aan het comité. Dat is hetzelfde bedrag als voor een gewone postzegel. De post die verder weg moet wordt tegen de normale prijs gefrankeerd en verzonden.

VRAAG 4: Wat levert zo'n actie nu op en waar gaat het geld heen?

Dit jaar heeft de actie in Garderen en Speuld 2.715 euro opgebracht. Het aantal kaarten daalde licht, maar de post was dit jaar wat duurder geworden, dus wij ook. Alle dertien



dorpen in de regio hebben samen 61.000 euro bij elkaar gebracht en dat besteed aan hun eigen goede doel. Het is een prachtig resultaat, we zijn er trots op. In Putten verzamelden ze 12.000 euro, maar dat dorp heeft tien keer zoveel inwoners als Garderen. Het is een mooi bedrag, ons geld is voor een project in Nicaragua, waar straatkinderen opgevangen worden en een opleiding krijgen. Scholing is zo belangrijk!!!!

VRAAG 5: Gaan jullie volgend jaar weer post bezorgen?

Dat zijn we zeker van plan, onze vrijwilligers rekenen er ook vast op en we helpen de jongeren in Nicaragua ermee.

Dat is een goed begin van het nieuwe jaar! Wist u, dat "Woord en Daad" in de zomer fietstochten organiseert? Dat is leuk voor vakantiegangers en ook voor Garderenen.

HvdB-R



MOTOR TOUR Club Wardlo

Jawel, Garderen heeft zijn eigen motorclub, nu hoor ik u denken mmm... tsja, dat zijn toch van die ruige kerels en vrouwen die onder en boven de wet leven en soms wel heel erg negatief in het nieuws zijn, nou die bestaan wel maar... dat is M.T.C. Wardlo zeker niet!

Onze club heeft als doelstelling samen leuke motortochten te rijden in kleinere en grotere groepen en organiseert ieder seizoen van half maart tot half oktober ongeveer 18 ritten in binnen- en buitenland.



Traditioneel word het seizoen geopend met de rit "rondom huus" en gesloten met de "snertrit" en de snert wordt met smaak verorberd in ons clubhuis, gevestigd bij camping "de Peerdse Barg" aan de Oud Milligenseweg 39.

De club is opgericht in februari 2000 toen 12 Garderenen de koppen bij elkaar staken en het niet alleen bij een idee lieten maar zeer voortvarend te werk gingen en in een zeer korte tijd de club gestalte gaven en de nieuwe club officieel oprichtten.

Wij zijn trots op ons dorp dus kozen we de naam Wardlo, een oude naam voor ons dorp die volgens de overleveringen terug gaat tot het jaar 853.

Ons bestuur bestaat uit zeven personen en staat onder voorzitterschap van Hein van den Brink.

Jaarlijks wordt er een barbecue georganiseerd die druk bezocht word door de leden en hun partners.

In de wintermaanden worden er workshops gehouden met onderwerpen als motoronderhoud, buitenlandse bestemmingen en word de navigatietechniek door ervaringsdeskundigen onder de loep genomen.

Gezelligheid is het fundament waar deze club op gebouwd is en onze leden komen uit diverse achtergronden en leeftijdscategorieën, hebben respect voor elkaar en gaan op een ongedwongen manier met elkaar om en hebben een sterke binding met de club.

Wat voor een type motor je hebt maakt niet uit. Van chopper tot enduro en toermotor tot sportmodel (buikschuiver), ze zijn allemaal vertegenwoordigd.

De club heeft ongeveer 50 leden en wil graag nog wat groeien. De enige eis die wordt gesteld is een geldig motorrijbewijs (de motor hoeft niet perse) dus, denk je na het lezen van dit stukje dat is misschien ook wel wat voor mij... Neem dan contact op of ga naar onze website.

Voor meer informatie www.mtcwardlo.nl.





Colofon

**Darsproat is een uitgave van
de Vereniging Plaatselijk Belang Garderen en Omgeving**

- Redactie:** Peter van den Born (pvandenborn@planet.nl)
Hennie van den Born-Reitsma (hennievandenborn@planet.nl)
Cees van Middendorp (cosala@chello.nl)
Dick Veldhuizen (d.veldhuizen5@chello.nl)
- Bezorging:** Willem en Jannie Hooijer
- Correspondentie/
secretariaat:** Gemma van Blotenburg (info@plaatselijkbelanggarderen.nl)
- Rekeningnummer:** NL48 RABO 0366 3205 64
- Website:** www.plaatselijkbelanggarderen.nl

AANMELDINGSFORMULIER voor lidmaatschap 'Plaatselijk Belang Garderen e.o.'

Ondergetekende geeft zich voor 6 euro per jaar op als lid van Plaatselijk Belang Garderen e.o.

Naam: _____

Adres: _____

Handtekening: _____

*Inleveren bij of opsturen naar
Gemma van Blotenburg, Koudhoornseweg 5, 3886 PJ Garderen*

